

25e zondag door het jaar
Ben Frie SJ

Laten we de vrome belagen, want hij is ons een ergernis. Laten we de kerk in een kwaad daglicht plaatsen, want hij is ons een ergernis. De kerk gaat zwaar gebukt onder de recente onthullingen, maar de nadruk valt zo zwaar op de kerk als zou het alleen daar gebeuren. Misbruik gebeurt op beangstigend veel plaatsen en in het beangstigend geniep. Soms vraag ik me af hoe genuanceerd onze media zijn, want een zuiver beeld van alle misbruiksituaties krijgen we niet. Hulpverleners weten beter.

Je zou zeggen: er is zoveel informatie via de media, dat we toch een genuanceerd beeld van de werkelijkheid hebben. We zien nu meer van de wereld dan onze ouders en voorouders ooit bij elkaar hebben gezien. Maar met al onze media zien we ook meer dan ons lief is. We raken bezorgd over de wereld, zoveel dat we het nauwelijks aankunnen en dan komt als vanzelf de selectie: ik laat alleen nog binnenkomen wat ik aan kan, wat bij mij past, wat ik wil zien.

Dat is een ernstige selectie. Alles is binnen je bereik, maar je kiest alleen wat in je kraam te pas komt. Natuurlijk, niemand is objectief, maar als een leidinggevend persoon media in twijfel gaat trekken en aperte leugens gaat rondsturen, dan rest ons alleen nog de vraag: wat is de waarheid dan? Wie weet dat nog? Wie kan objectief alles overzien?

Het antwoord is eenvoudig: niemand kan dat. We meten de waarheid naar wat wij als waarheid willen zien, wat past bij onze overtuiging. Het Tweede Vaticaans Concilie heeft die nieuwe waarneming van de wereld al zien aankomen en wees christenen op een nieuwe verantwoordelijkheid: verantwoord omgaan met de media. Uit de overstelpende hoeveelheid datgene selecteren wat je voedsel geeft voor het leven, wat ons opbouwt in plaats van afbreekt.

Het devies is dus: je niet laten leven door impulsen en wat je toevallig te binnen schiet, maar bewust je leven inrichten. Ook in je gebruik van moderne media kun je kiezen: kiezen voor wat je geest voedt, kiezen voor inspiratie voor je leven. Je kunt kiezen voor het mensbeeld dat Jacobus schetst: vredelievend, vriendelijk, altijd voor rede vatbaar, barmhartig, onpartijdig en oprecht. Deemoedig: niet twistend over wie de grootste zal zijn, maar slechts opbouwend willen zijn voor naasten. De laatste durven zijn, en de dienaar van allen. Sympathiek, innemend. Zoals een kind dat nog geen weet heeft van misbruik.

Veronderstel nu dat je dat wilt: aanvullen met je gedrag wat je vindt dat ontbreekt in veel mensen van vandaag: liefdevolle dienstbaarheid, eenvoud van hart en het besef kinderen van God te zijn, van Hem afkomstig en door Hem gewild. Je moet dan wel een getuigenis geven, niet zozeer betweterig vertellen hoe het moet, maar onbaatzuchtig optreden. Mensen winnen door het evangelie te leven in zijn bevrijdende kracht.

Het antwoord van mensen kan gemeen zijn, gevoed door jalousie, gewelddadig. Dat is niet nieuw, dat wist men in Bijbelse tijden ook al. Rechtvaardige mensen zijn altijd al voorwerp geweest van verachting en vernedering. Soms, we zien het tot op vandaag, wordt een mens terechtgesteld, neergestoken of neergeschoten juist omdat het een goede mens betrof. Verdraagzaamheid wordt wreed getest door kinderen onderling: het woord pesten blijft ons vergezellen. Het zit in ons dat wij mensen naar het leven staan, elkaar misgunnen wat wij voor onszelf opeisen.

Het grootste slachtoffer daarvan is Jezus zelf geweest. In Hem werd de volheid zichtbaar van de liefde van God: al die goede eigenschappen die wij verlangen voor mensen en voor onszelf waren in Hem zichtbaar aanwezig. Er was iets onweerlegbaars in zijn optreden, iets wat mensen machteloos maakte ten opzichte van zoveel goedheid en liefde. En als je niet wilt erkennen dat je machteloos bent, word je agressief. Je krijgt ruzie, gaat geweld gebruiken, eerst met woorden, dan met daden.

Jezus blijft het tegendeel preken: erken je onderdanigheid, je afhankelijkheid. Sta alles af wat je in de greep houdt van zelfzucht. Erken je verslaving, het gamen, de onmogelijkheid om je mobiel uit te laten. En als je je ergert aan anderen, geef zelf het voorbeeld wat hen genezen kan.

De stichter van de jezuïetenorde, Ignatius van Loyola, schreef geestelijke oefeningen om je te scholen in zulke innerlijke vrijheid. Hij leert je met deze oefeningen af te gaan op je ervaring van de nabijheid van God. Als ik kan kiezen tussen alternatieven, zou ik de doorslag kunnen laten geven datgene wat mij meer bindt met God, en met Jezus. Het gaat dan om al mijn beslissingen, heel mijn levensinrichting.

De oefeningen strekken zich uit over een periode van negen maanden; er zijn ook kortere trajecten. Het is nu een gunstige tijd om ermee te beginnen: ze stellen je in staat tot een onafhankelijk oordeel dat respect afdwingt. Kom er maar eens om.